

Tusculum

2025
SOLIN-18

Nakladnik

Javna ustanova u kulturi
Zvonimir Solin
Kralja Zvonimira 50
Solin

Za nakladnika

Tonći Čićerić

Glavni urednik

Marko Matijević

Uredništvo

Joško Belamarić
Nenad Cambi
Dino Demicheli
Josip Dukić
Arsen Duplančić
Miroslav Katić
Dražan Maršić
Ivana Odža
Michael Ursinus

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak

Marko Grgić

Izrada UDK-a

Iva Kaić

Tisak

Jafra Print Solin

Naklada

500 primjeraka

Izdavanje časopisa novčano podupire Grad Solin.

UDK 908(497.5-37 Solin)

Tiskana inačica: ISSN 1846-9469

Mrežna inačica: ISSN 1849-0417

Tusculum

Časopis za solinske teme

18

Solin, 2025.

Sadržaj

7-61	Ivan Šuta – Dijana Žaja	Kasnorepublikanske amfore iz Sikula (Resnik)
63-100	Luka Donadini	Salonitanski krajolik i božanstva
101-117	Dražen Maršić – Marko Matijević	Pristupna razmatranja o fragmentima građevine kružnoga tlorisa iz istočne Salone
119-137	Sanja Ivčević	Rimska vojnička oprema s područja Salone iz jedne privatne arheološke zbirke
139-151	Dino Demicheli – Ivica Pleština	Epigrafski spomenici s položaja Bugarevo u Solinu
153-186	Arsen Duplančić – Zoraida Demori Staničić	Tri liturgijska predmeta don Frane Bulića
187-199	Sanja Acalija	Uspomene na vezenim krpama – zalag kulturnoj baštini
201-215	Marko Matijević	Solinske razglednice po slikarskim djelima
217-228	Tonći Ćićerić	Prilozi za biografiju Katice Šperac-Auf
229-234	Ivana Odža	Transgeneracijsko pamćenje o hrvatskim kraljevima u suvremenim adaptacijama povijesnih predaja za djecu
235-236		Naputak suradnicima <i>Tusculuma</i>

Tonći Ćićerić

Prilozi za biografiju Katicice Šperac-Auf

Tonći Ćićerić
Put mira 111
HR, 21210 Solin
tciceric@gmail.com

Namjera je ovoga rada, na temelju dokumenata iz bogate obiteljske arhive i svjedočanstava članova njezine najuže obitelji¹ te drugih javno dostupnih izvora, rekonstruirati biografiju Katicice Šperac-Auf, hrvatske pijanistice i glazbene pedagoginje, koja je tijekom 20. stoljeća, nakon završenoga glazbenog Konzervatorija u Grazu, profesionalno djelovala u Splitu i Zagrebu, a koja je obiteljskim porijeklom i rođenjem vezana uza Solin. Osim što iznosi dosad nepoznate biografske podatke, ovaj članak stavlja životni i profesionalni put Katicice Šperac-Auf u kontekst društvenih zbivanja prve polovine 20. stoljeća, naročito u turbulentnom vremenu Drugoga svjetskog rata i poraća.

Ključne riječi: Solin, Katica Šperac-Auf, glazbena kultura, glazbena pedagogija

UDK: 929Šperac-Auf, K.

Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 17. kolovoza 2025.

Obitelj i djetinjstvo u Solinu

Katica Šperac rođena je u Solinu 12. svibnja 1911. od oca Josipa Šperca (1861. – 1937.) i majke Ruže Šperac rođ. Milišić (1880. – 1960.), koja je bila Josipova druga žena. Obitelj Šperac nastala je kao odvojak staroga vranjičkog roda Pletikosić koji je od 1819. nosio nadimak Šperac, a koji je kasnije prihvaćen kao prezime. Katica je imala tri starije polusestre iz očeva prvog braka s Korčulankom Jelom Žuvelom (1859. – 1989.); Vinku rođenu 1884., Maricu rođenu 1889. i Milku rođenu 1890. godine. Nakon smrti prve supruge Jele, Josip Šperac se 1906. godine oženio Ružom Milišić, Katičinom majkom, s kojom je iste godine dobio kćer Anticu, ali je ona umrla ubrzo po rođenju.²

Katica Šperac krštena je u crkvi Gospe od Otoka 14. kolovoza 1912. kao Katica Vilma. Kumovi na krštenju bili su joj Ivan i Zorka Milišić, a obred je izvršio solinski župnik don Niko Petrić. Kao svjedokinja u krštenici spominje se i primalja Cvita Novak.³ Katičin otac Josip Bepo Šperac bio je u svoje vrijeme vrlo uspješan poduzetnik. Na svojim se

velikim posjedima bavio stočarstvom i poljodjelstvom na tehnološki suvremen način. Godine 1902. u suradnji s Lukom Grgićem osnovao je tvrtku *Uzorna mljekarnica*, koja je proizvodila mlijeko visoke kakvoće i koja je, osim brojnih domaćinstava, svaki dan mlijekom opskrbljivala zemaljsku bolnicu u Splitu.⁴ Poslovni uspjesi donijeli su Josipu Špercu velik ugled u društvu zbog čega je obavljao i druge važne mjesne poslove. Bio je istaknuti član župne zajednice zadužen za gradnju zvonika Gospe od Otoka i kuće za kapelana crkve svetoga Kaja, član Upravnoga vijeća Splitske i makarske biskupije te član solinskoga Sokolskog društva.⁵

Osnovno i srednje školovanje u Splitu i Grazu

Katica Šperac u roditeljskoj je kući u Solinu živjela do polaska u školu, potom s majkom stanuje u Tartaglijinoj ulici u Splitu. Pučku školu završila je u Splitu, a školovanje nastavlja na ženskome koledžu kod časnih sestara

1 U istraživanju biografije Katicice Šperac-Auf nemjerljiv je bio doprinos njezine kćeri prof. dr. sc. Hildegard Auf-Franić, istaknute hrvatske arhitektice i prof. emer. Arhitektonskoga fakulteta u Zagrebu, u čijoj su bogatoj obiteljskoj arhivi sačuvani svi važni dokumenti koji su bili ključni za nastanak ovoga rada. Na ovom mjestu još jednom zahvaljujem prof. dr. sc. Auf-Franić i njezinoj obitelji na pomoći i stalnom raspolaganju.

2 I. Grubišić 2009, str. 131-133.

3 Svjedodžba rođenja i krštenja Katicice Šperac od 31. kolovoza 1926. Obiteljska arhiva Hildegard Auf-Franić (dalje: Arhiva HAF).

4 M. Matijević – M. Domazet 2006, str. 117.

5 I. Grubišić 2009, str. 133.

Slika 1
Katica Šperac oko 1915. godine (Arhiva HAF)

Službenica milosrđa, tzv. ančela, *Collegio di educazione femminile diretto dalle Ancelle della Carità in Spalato*, u kojemu se nastava izvodila na talijanskome jeziku.⁶ Iako o tome nema sačuvanih pisanih podataka, tijekom školovanja u Splitu Katica je najvjerojatnije primala i prve poduke iz glasovira, što je tada bilo uobičajeno za žensku djecu iz dobrostojećega građanskog sloja. S obzirom na to da u svjedodžbi ženskoga koledža ne nalazimo glazbu kao jedan od nastavnih predmeta, izvjesno je da je glazbenu poduku dobila od nekoga privatnog učitelja, moguće čak i kod pijanistice Jelke Karlovac (1895. – 1974.), koja je 1914. godine završila tada vrlo poznati i priznati glazbeni konzervatorij *Giuseppe Tartini* u Trstu i trajno se

Slika 2
Katica Šperac s ocem Josipom oko 1915. godine (Arhiva HAF)

nastanila u Splitu, gdje je privatno podučavala glasovir, glazbenu teoriju i povijest glazbe.⁷

Nakon završenoga ženskog koledža kod ančela, koji je imao status niže gimnazije, roditelji Katicu šalju na daljnje školovanje u Graz, gdje je više srednje obrazovanje stekla na ustanovi *Institut Anderl-Rogge* i uspješno ga završila 1928. godine.⁸ Školovanje na toj visokoj srednjoj školi u Grazu iskoristila je za učenje njemačkoga jezika po čemu je *Institut Anderl-Rogge* bio posebno poznat, a koji, sudeći po predmetima navedenima u svjedodžbi splitskoga ženskog koledža, nije učila ranije u Splitu. Također je izvjesno da je u Grazu pohađala i dodatne privatne satove klavira, pripremajući se tako za prijamni ispit na tamošnjemu glazbenom konzervatoriju.

Studij glasovira u Grazu

Studij glasovira Katica Šperac pohađala je od 1928. do 1932. godine u klasi prof. Huga Kroemera na *Konservatoriumu des Steiermärkischen Musikvereins* u Grazu, osnovanom 1815. godine. Profesor Hugo Alfred Kroemer (1888. – 1971.) bio je porijeklom Nijemac koji se školovao u Dresdenu i Leipzigu kod Huga Riemanna, Alfreda Reisenauera i Roberta Teichmüllera te u Parizu gdje je upoznao Claudea Debussyja čiji ga je glasovirski opus duboko zaokupio. Od 1908. bio je profesor na Konzervatoriju Riemann u Danzigu (Gdanjsku), nakon čega 1912. godine

6 Usp. Svjedodžba *Collegio di educazione femminile diretto dalle Ancelle della Carità in Spalato* od 15. srpnja 1925. Arhiva HAF.

7 M. Grgić 1993.

8 Dokumentacija iz Arhive HAF.

Slika 3
Collegio di educazione femminile diretto dalle Ancelle della Carità in Spalato

Slika 4
Katica Šperac s majkom Ružom u vrijeme školovanja kod splitskih ančela (Arhiva HAF)

COLLEGIO DI EDUCAZIONE FEMMINILE
DIRETTO
dalle Ancelle della Carità
in SPALATO

La Signorina *Šperac Caterina di Giuseppe*
Natica di Spalato 12-V-1891 ha frequentato la Classe *IV^a* complementare
nell'anno 1924/25 ed ha riportato le seguenti Classifiche:

CONDOTTA MORALE		PROGRESSO
molto buona		
MATERIE D'INSEGNAMENTO		
Religione		<i>ottimo</i>
Lingua Italiana		<i>soddisfacente</i>
Lingua Serbo-croata		<i>ottimo</i>
Lingua Tedesca		
Aritmetica		<i>sufficiente</i>
Disegno e dottrina delle forme geometriche		<i>ottimo</i>
Scrittura		<i>ottimo</i>
Scienze Naturali		<i>lodevole</i>
Geografia e Storia		<i>ottimo</i>
Canto e Ginnastica		
Lavori femminili		
Ordine e pulizia nei libri		<i>ottimo</i>
Pratica dei doveri di civiltà		
Lingua Francese		
Musica		

Conseguentemente alla si è meritata la ~~classa~~ *promozione*

Spalato, 15 luglio 1925

Per LA DIRETTRICE
ma Irene Orsini

Slika 5
Svjedodžba Katice Šperac o položenome 3. razredu Collegija di educazione femminile diretto dalle Ancelle della Carità in Spalato (Arhiva HAF)

Slika 6

Profesor Hugo Kroemer s Konservatorijuma des Steiermärkischen Musikvereins u Grazu u čijoj je klasi Katica Šperac diplomirala 1932. godine (Arhiva HAF)

prelazi u Graz, gdje će provesti ostatak radnoga i životnoga vijeka.⁹

Tijekom studija u Grazu Katica Šperac postizala je zapažene rezultate i sudjelovala na mnogim koncertnim produkcijama studenata glasovira. Često je izvodila Debussyjeva djela, što je vjerojatno bila preferencija njezina profesora Kroemera, od kojega je zasigurno iz »prve ruke« mogla dosta naučiti o tehničkim i stilskim tajnama Debussyjeva glasovirskog opusa. Usavršila je i njemački jezik, o čemu je još prije diplome Konzervatorija dobila potvrdu Filozofskoga fakulteta u Grazu na kojemu je polagala ispit iz jezika.¹⁰

U programu diplomskoga ispita, održanoga 9. srpnja 1932., Katica Šperac izvela je Etidu br. 21 Muzija Clementija iz njegove zbirke *Gradus ad Parnassum*, Etidu za klavir op. 10, br. 5 Fredericka Chopina, Preludij i fugu br. 13 BWV 858 Johanna Sebastiana Bacha, Sonatu br. 14 u cis-molu op. 27, br. 2 Ludwiga van Beethovena i Preludij iz suite *Pour le piano* Claudea Debussyja.¹¹ Osim glavnoga

predmeta – glasovira, Katica Šperac je na diplomskome ispitu polagala i sporedne predmete: teoriju harmonije, glazbene oblike s analizom i povijest glazbe. U radu ispitnoga povjerenstva na diplomskome ispitu su uz prof. Kroemera sudjelovali i drugi etablirani glazbeni umjetnici i profesori Konzervatorija u Grazu: Rudolf von Weis-Ostborn, Johann (Hans) Wlach i Ludwig Seitz.¹² Kao poklon za uspješno završeni studij, otac Josip je Katici poklonio novi glasovir kako bi nakon povratka u Split imala optimalne uvjete za rad.¹³

Život i pedagoški rad u Splitu nakon povratka iz Graza

Nakon povratka iz Graza, Katica Šperac je od rujna 1932. radila na Gradskoj muzičkoj školi u Splitu, čija je utemeljiteljica i ravnateljica bila poznata pijanistica Jelka Karlovac.¹⁴ Tih godina to je bila »jedina redovna muzička škola u Splitu i u cijeloj Primorskoj banovini« koja je radila pod pokroviteljstvom općinske uprave i uz odobrenje

9 A. Harrantd 2004.

10 Potvrda Dekanata Filozofskoga fakulteta u Grazu od 14. prosinca 1931. Arhiva HAF.

11 Program diplomskoga koncerta Katicice Šperac od 9. lipnja 1932. Arhiva HAF.

12 Diploma koju je izdao *Konservatorium des Steiermärkischen Musikvereins* Graz, 9. srpnja 1932. Arhiva HAF.

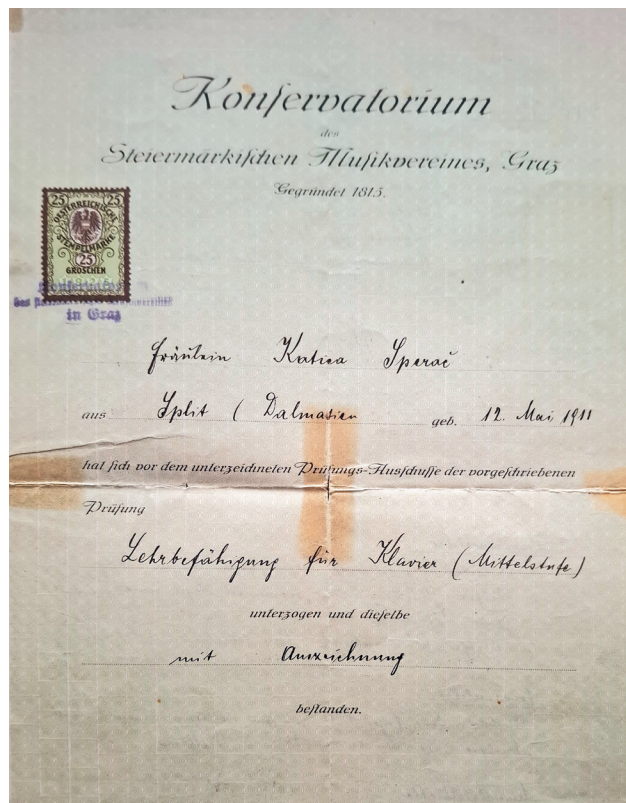
13 Katica Šperac-Auf bila je vlasnica klavira marke Ehrbar, serijskog broja 26425, koji je proizveden 1920. godine. Glasovir je u Splitu najprije bio smješten u njezinu stanu u Tartaglijinoj, a potom u Istarskoj ulici. Nakon preseljenja u Zagreb Katica Šperac-Auf je dala tamo prenijeti i klavir, koji se u Zagrebu nalazio na raznim lokacijama na kojima je živjela. Nakon Katičine smrti instrument je naslijedila njezina starija kći Rosemarie Bjeladinović s potomcima. Zadnja vlasnica ovoga klavira bila je mlađa Katičina kći Hildegard Auf-Franić, koja je u siječnju 2025. ovaj povijesni instrument darovala Javnoj ustanovi u kulturi Zvonimir Solin, s namjerom i željom da se on trajno vrati u rodno mjesto njezine majke.

14 I. Tomić Ferić 2009.

Slika 7
Program koncerta studenata klavira iz klase prof.
Kroemera, 8. lipnja 1932. (Arhiva HAF)

Ministarstva prosvjete.¹⁵ Uz Katicu Šperac na ovoj su školi kao nastavnici radili Mery Žeželj, Boris Papandopulo, Ratko Simonitti, Tibor Dukes, Nardin Grisogono, Petar

Slika 8
Naslovna stranica diplome o završenome studiju glasovira
na Konservatoriju des Steiermärkischen Musikvereines u
Grazu (Arhiva HAF)

Marković, Ivo Kirgin, Mila Ganza Pintarić i Sonja Tudor.¹⁶ Onodobne splitske tiskovine redovno su pratile rad i uspjehe ove škole, a među tim napisima nalazimo i neke koji se odnose na umjetnički i pedagoški rad Katice Šperac. Stručna je kritika s pohvalom pisala o njezinu nastupu na koncertu posvećenu proslavi 250. obljetnice rođenja skladatelja Johanna Sebastiana Bacha i Georga Friedricha Händela, gdje je izvela neka njihova djela. U izvedbama su sudjelovali i njezini kolege Jelka Karlovac, Gjorgja Meneghello, Boris Papandopulo, Josip Rittmann i Nardin Grisogono »koji su unijeli mnogo razumijevanja i svestranog truda u umjetničko oblikovanje i intuitivno reprodukcije djela, tehnički teško koncipiranih nastojeći ovuda da se iznose njihove osnovne karakteristike, sadržina i čisti duh«.¹⁷

¹⁵ Gradska glazbena 1934, str. 5; Glazbena škola 1934, str. 5.

¹⁶ I. Tomić Ferić 2009, str. 288.

¹⁷ St. S. 1935, str. 3.

Slika 9

Fotografija s jedne od produkcija Gradske muzičke škole u Splitu u foyeru splitskoga Kazališta (Arhiva HAF)

Na koncertu »modernih auktora« u glazbenome salonu Jelke Karlovac »Debussyjevu duboku saživjelost sa prirodom, sav čar njegove otmenosti i prozirnost jasne, kristalne misli prikazala nam je gđica K. Šperac znalački, invenciozno i dokazujući svojim lijepim oblikovanjem i tehničkom spremnošću da je u posjedu mnogostranih sposobnosti koje će se marljivim radom još više usavršiti.«¹⁸

Od samoga osnutka Gradska muzička škola iznimnu je pozornost pridavala koncertnim produkcijama polaznika, vršeći tako najučinkovitije populariziranje svoje djelatnosti. Brojni članci svjedoče i o uspješnim nastupima učenika i školskih ansambala koji su često koncertirali u kazališnom foyeru: »Prosudujući prema sinočnjim nastupima, zapazili smo odličnu nastavu gđice Jelke Karlovac, Katiće Šperac, Tibora Dukeša, Nardina Grisogona i Borisa Papandopula, nastavnika ove naše muzičke škole, koliko u pogledu solidne tehnike svakog pojedinog instrumenta, čistoće intonacije, plemenitosti tona, toliko i u pogledu osjećaja za ritam, za dinamičke gradacije, za oblikovanje melodijske linije kao i za muzičko shvaćanje samog izvedenog djela.«¹⁹ U lipnju 1936. *Jadranski dnevnik*, donoseći izvješće s učeničke akademije povodom završetka školske godine, piše kako su »nastavnici za klavir, ravnateljica

Slika 10

Vjekoslav Auf kao član gudačkog kvarteta u Splitu (treći slijeva), 1928. Na poleđini su zaspisana imena: Vican (violina I.), Mary Žeželj Meier (violina II.), Auf (viola), Kuret (cello) (Arhiva HAF)

¹⁸ St. S. 1936, str. 3.

¹⁹ Poslije deset, str. 7.

RASPORED		
I. DIO		
1. MATZ:	Tratinčica, Leptir	Melka Krstulović, violin Ljiljana Lulić, klavir
2. * * *	Pastre Dei Mountagno Il y a longtemps, longtemps	Edi Dolci, violin Rito Dolci, cello Ksenija Luksić, klavir
3. BUONONCINI:	Tambourin	Neda Goldoni, violin Sonja Čulić, klavir
4. HAENDEL:	Sonata	Vukosava Žuljević, klavir
5. GREČANINOV:	Walzer	Stanko Plepel, cello Ety Dujmović, klavir
6. POLDINI:	Hampelmann	Mileva Pejković, klavir
7. GRIEG:	Walzer-Caprice e-mol	Mira Čubelić, klavir Neda Jukić, klavir
8. GRIEG:	In der Heimat, Kobold	Vesna Quien, klavir
9. GRGOŠEVIĆ:	Sličice sa sela: n) U zoru pred žetvom m) Na rosnoj livadi o) Uz vodu p) Pri bunaru q) Uz tamburu r) U predvečerje s) Zaspala djevojka t) Večernja pjesma koleda	Izvada zbor đaka viših tečajeva Gradske Glazbene škole
II. DIO		
10. MOZART:	Phantasie d-moll	Ety Dujmović, klavir
11. PARADISI:	Capriccio	Nada Vučetić, klavir
12. BARISON:	Danza rustica	Davor Pera, violin Sonja Čulić, klavir
13. BOSSI:	Papillons dorés	Ksenija Jedowski, klavir
14. PAPANĐOPULO:	»Kolijani« (Koledari) 1) Kad »Kolijani« dolaze pred vrata 2) »Kolijani« bude gospo- dara 3) Popodne na Novu Go- dinu	Izvada zbor đaka Dječjeg Kon- servatorija
MATZ:	Majci	
PAPANĐOPULO:	»Dvi se babe vozale...« Jednoglasni dječji zborovi uz pratnju klavira:	
III. DIO		
15. PLEVEL:	Andante, Rondo	Franco Donadini, I. violin Noris Matić, II. violin Miljenko Grisogono, cello
16. OLSEN:	Papillons	Tončica Mitrović, klavir
17. MOZART:	Sonata e-mol	Olga Desman, violin Ety Dujmović, klavir
18. GOSSEC-MOFFAT:	Tambourin	Veljko Matas, violin Ksenija Jedowski, klavir
19. PAPANĐOPULO:	Psalam 148 (Aleluja) Jednoglasni zbor sa klaviirom	Izvada zbor đaka viših tečajeva i Dječjeg Konservatorija
NASTAVNICI		
Za klavir: JELKA KARLOVAC (br. 6, 8, 10, 11, 13) KATICA ŠPERAC (br. 16) BORIS PAPANĐOPULO (br. 4, 7)		
Za violin i ensemble: TIBOR ĐUKES (br. 1, 2, 3, 12, 15, 17, 18)		
Za cello: NARDIN GRISOGONO (br. 5)		
Za zbornu pjevanje: BORIS PAPANĐOPULO.		

Slika 11
Program akademije đaka Gradske muzičke škole u Splitu,
koja je održana u foyeru Općinskoga kazališta, 11. lipnja
1936. (Arhiva HAF)

gđica Karlovac, gđica Šperac i naš poznati Mo B. Papan-
dopulo, pobrali oduševljeno priznanje prisutnih za njihov
rad i plod njihovih sposobnosti».²⁰

Katica Šperac se 31. listopada 1936. udala za Vjeko-
slava Aufa koji je porijeklom bio iz obitelji sudetskih Ni-
jemaca. Njegov otac Johann (Ivan) još se početkom 20.
stoljeća iz Znojma u današnjoj Moravskoj najprije dose-
lio u Trebinje, a zatim u Split.²¹ Živio je na Solinskoj ce-
sti²² i radio kao činovnik u splitskoj Općini, jedno vrije-
me kao kancelist,²³ a zatim kao upravitelj kancelarije i od
1931. godine kao šef vojnoga odsjeka²⁴. Tijekom borav-
ka u Splitu, uz redovan posao u Općini, bavio se i glaz-
bom, a 1927. zabilježen je kao kapelnik Sokolske glaz-
be u Solinu.²⁵ Vjekoslav Auf polazio je Kraljevsku veliku
gimnaziju u Splitu i također je poput oca bio glazbeno

Slika 12
Portret Katice Šperac iz vremena udaje za Vjekoslava Aufa
(Arhiva HAF)

20 Vlov. 1936, str. 7.

21 Podatci iz Arhiva HAF.

22 Splitski almanah 1925, str. 173.

23 Isto, str. 57.

24 Sa općine 1930, str. 5.

25 J. 1927, str. 5.

nadaren te je svirao violu u gimnazijskome gudačkom kvartetu.²⁶

Vjekoslav Auf je nakon završene gimnazije u Splitu od 1929. do 1933. godine studirao na Ekonomsko-komercijalnoj visokoj školi u Zagrebu,²⁷ gdje je stekao naziv dipl. ing. ekonomije. Povratkom sa studija neko je vrijeme radio kao bankarski službenik, a potom u financijskom odjelu naftne kompanije *Shell*, koja je poslovala i u Solinu.

Ubrzo nakon vjenčanja Katica Šperac-Auf napušta rad u splitskoj Gradskoj muzičkoj školi i od rujna 1937. daje privatne satove klavira u obiteljskom stanu u Istarskoj ulici, koje je redovno pohađalo dvadesetak učenika. U tome je razdoblju, 1938. godine, rođena i njezina prva kći Rosemarie. Nakon što je suprug Vjekoslav dobio premještaj u podružnicu *Shella* u Beogradu, mlada se tročlana obitelj na kraće razdoblje seli u tadašnju prijestolnicu, gdje žive u stanu na Zelenom vencu, a 1939./1940. godine dolaze u Zagreb, u kojemu je Vjekoslav dobio novi posao u tamošnjoj podružnici Narodne banke Kraljevine Jugoslavije.²⁸

Život i pedagoški rad u Zagrebu

Mladu obitelj u novoj je sredini dočeka Katičin svekar koji se nekoliko godina ranije, nakon odlaska u mirovinu, iz Splita preselio u Zagreb, gdje je vrlo uspješno djelovao kao kapelnik Vatrogasne limene glazbe na Ksaveru.²⁹

Već sljedeće godine od njihovog dolaska u Zagreb započinje Drugi svjetski rat, a u gradu se uspostavlja vlast Nezavisne Države Hrvatske. Članovi obitelji Auf, kao pripadnici građanskoga sloja, nastoje nastaviti s normalnim životom i radom, a 1941. rađa im se druga kći, Hildegard. Međutim, u studenome 1943. Vjekoslav Auf u 32. godini života pogiba u civilnoj zrakoplovnoj nesreći na tadašnjem zagrebačkom aerodromu Borongaj, gdje se, uslijed vremenskih neprilika, njegov zrakoplov srušio na povratku sa službenoga putovanja iz Zadra. Nakon suprugove tragične smrti, Katica Šperac-Auf od 1943. uz potporu svekra Johanna (Ivana) nastavlja sa samostalnom glazbeno-pedagoškom aktivnošću i privatnim satovima klavira kako bi obitelji priskrbila materijalne uvjete za život. Međutim, nakon završetka Drugoga svjetskog rata, u teškim se poratnim okolnostima znatno smanjuje interes za privatne poduke, zbog čega Katica Šperac-Auf nastoji dobiti stalno zaposlenje na nekoj od državnih glazbenih škola.³⁰

Slika 13
Katica Šperac-Auf (druga zdesna) sa suprugom Vjekoslavom (prvi zdesna) i društvom u predvorju zgrade Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu (Arhiva HAF)

U Zagrebu se u studenome 1948. osnivaju tri gradske niže glazbene škole,³¹ čime se konačno otvara mogućnost rješavanja njezina radnoga statusa, ali Katica Šperac-Auf u takvim svojim nastojanjima nailazi na velike prepreke jer su nove komunističke vlasti stalno preispitivale djelovanje njezina pokojnoga supruga tijekom Nezavisne Države Hrvatske, a u prilog joj svakako nije išlo ni njegovo folksdojčersko prezime. Tih je godina Katica Šperac-Auf bila izložena stalnim pritiscima, a na neko joj je vrijeme

26 M. Škunca 2008.

27 Ekonomsko-komercijalna visoka škola u Zagreba osnovana je 1925. godine i preteča je današnjega Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Usp. Ž. Sirk 2020.

28 Dokumentacija iz Arhive HAF.

29 Isto.

30 Isto.

31 Državni arhiv u Zagrebu, Fond II. Gradske niže muzičke škole, HR-DAZG-144.

Slika 14
Katica Šperac-Auf (drugi red, prva zdesna) s kolegama iz Gradske muzičke škole u Zagrebu pedesetih godina 20. stoljeća
(Arhiva HAF)

Slika 15
Katičin klavir marke Ehrbar koji je prof. dr. sc. Hildegard Auf-Franić darovala Javnoj ustanovi u kulturi Zvonimir Solin u siječnju 2025. (snimio Jakov Teklić)

čak bilo oduzeto i biračko pravo. Usprkos raznim pokušajima nametanja i konstruiranja raznih krimena iz razdoblja ustaških vlasti, njezini progonitelji nisu uspjeli dokazati ni najmanju sitnicu, nakon čega je 1949. godine konačno dobila stalno namještenje na Gradskoj nižoj muzičkoj školi II. rajona na Medveščaku.³²

Nakon reorganizacije nižih glazbenih škola na području Narodne Republike Hrvatske 1951. godine Glazbena škola II. rajona ulazi u sastav Gradske muzičke škole, osnovane još 1945. godine, koja je imala i srednjoškolski program, a čije je sjedište bilo na Trgu žrtava fašizma,³³ čime Katica Šperac-Auf nastavlja djelovanje pod okriljem nove školske ustanove. Na toj su školi tih godina kao stalni nastavnici djelovali vrhunski glazbeni umjetnici i pedagozi poput Elly Bašić, Marije Borčić, Ivana Brkanovića, Dragana Gürtla, Ive Lhotke-Kalinskoga, Melite Lorković, Margite Matz, Mladena Raukara, Trude Reich, Tihomila Vidošića i dr., dok su kao vanjski suradnici na Školi djelovali i drugi veliki glazbeni autoriteti toga vremena, među kojima su bili Igor Gjadrov, Stanko Horvat, Rudolf Klepač, Josip Klima, Marijan Kobetić, Jaroslav Kubiček, Rudolf Matz, Miroslav Miletić, Nikša Njirić, Andrija Tomašek i dr.³⁴ Godine 1960. Gradska muzička škola u Zagrebu preimenovana je u Muzičku školu »Pavao Markovac«, u spomen na istaknutoga hrvatskog muzikologa židovskoga porijekla, kojega su ustaške vlasti likvidirale 1941. godine,³⁵ a pod istim imenom škola djeluje i danas. Katica Šperac-Auf u toj je školi radila dugi niz godina, odgojivši generacije učenika glasovira, sve do odlaska u mirovinu na vlastiti zahtjev, u kolovozu 1973.³⁶ Svoje umirovljeničke godine provela u Zagrebu, gdje je i umrla 1. travnja 1987. u 76. godini, a pokopana je na zagrebačkome groblju Mirogoj.³⁷

Umjesto zaključka

Biografija Katice Šperac-Auf koja je, nakon bezbrižnoga djetinjstva i mladenaštva te temeljitoga općeg i glazbenog obrazovanja u Splitu i Grazu, u zrelim godinama uvelike određena suprugovom tragičnom smrću i složenim društveno-političkim okolnostima Drugoga svjetskog rata i poraća, široj je kulturnoj javnosti do danas ostala uglavnom nepoznata. Činjenica da je razvoj njezine umjetničke karijere *de facto* naprasno prekinut osobnom tragedijom i ratnim vihorom zauvijek ostavlja otvorenim pitanje u kojem bi se smjeru ta karijera razvijala u velikome glazbenom centru poput Zagreba da su okolnosti bile drugačije i povoljnije. Možemo se s pravom zapitati i je li Katici Šperac-Auf u poratnim godinama isključivo bavljenje glazbenom pedagogijom u sustavu javnoga glazbenog obrazovanja u dovoljnoj mjeri kompenziralo nemogućnost koncertiranja i utajilo žeđ koju svaki umjetnik osjeća za pozornicom i neposrednim kontaktom s publikom. Je li joj taj svojevrsni bijeg sa scene u učionicu u novonastalim političkim (ne)prilikama bio dobrodošlo olakšanje ili je na to na neki način bila prisiljena? Na ova i mnoga druga pitanja nikada nećemo naći potpune odgovore, možemo se zadovoljiti tek pretpostavkama. Međutim, ono što je sasvim sigurno je to da, iako su je životni put i nepredvidiva sudbina još u ranom djetinjstvu odveli iz Solina, veze Katice Šperac-Auf s rodnim mjestom, putem obiteljskoga naslijeđa i posredstvom njezinih potomaka, u prvom redu kćeri prof. dr. sc. Hildegard Auf-Franić,³⁸ ostaju neraskidive do danas. Upravo smo zato kao društvena zajednica obvezni obrisati prašinu zabора s njezine biografije kako bi Katica Šperac-Auf zauzela zasluženno mjesto u povijesti kulturnoga života u Solinu. Ovaj je rad tek jedan skromni korak na tom tragu.

32 Dokumentacija iz Arhive HAF.

33 Državni arhiv u Zagrebu, Fond II. Gradske niže muzičke škole, HR-DAZG-144; A. Tomašek 1955.

34 A. Tomašek 1955.

35 Vidi: <https://www.gspm.hr/o-nama/> (10. 8. 2025.).

36 Rješenje o prestanku rada Katice Šperac-Auf od 18. 8. 1973. Arhiva HAF.

37 Dokumentacija iz Arhive HAF.

38 Na ovome mjestu još jednom zahvaljujemo prof. dr. sc. Hildegard Auf-Franić na vrijednoj donaciji glasovira Ehrbar njezine majke Katice Šperac-Auf koji je od siječnja 2025. trajno smješten u Biblioteci Javne ustanove u kulturi Zvonimir u Solinu.

Kratice

JD = Jadranski dnevnik, Split

ND = Novo doba, Split

Splitski almanah = *Splitski almanah i adresar za godinu 1925. (sa kartom splitske općine)*, Split 1925.

Literatura

- Glazbena škola 1934 *Gradska glazbena škola*, JD 139 (I), Split 1. 9. 1934, 5.
- Gradska glazbena 1934 *Gradska glazbena škola*, ND 203 (XVII), Split 30. 8. 1934, 5.
- M. Grgić 1993 Miljenko Grgić, *Rad Jelke Karlovac i Gradske glazbene škole u ogledu suvremenika (1931-1935)*, *Kulturna baština* 22-23, Split 1993, 149-160.
- I. Grubišić 2009 Ivan Grubišić, *Solinski Šperci*, *Tusculum* 2, Solin 2009, 111-144.
- A. Harrandt 2004 Andrea Harrandt, *Kroemer, Hugo*, u: Rudolf Flotzinger – Barbara Boisits (ur.), *Oesterreichisches Musiklexikon online*, 2004, <https://dx.doi.org/10.1553/0x0001d632> (7. 8. 2025.)
- J. 1927 J., *Sokolstvo. Posjeta prosv. dil. sekcije splitskog Sokola, Sokolu u Solinu*, ND 272 (X), Split 22. 11. 1927, 5.
- M. Matijević – M. Domazet 2006 Marko Matijević – Mladen Domazet, *Solinska svakodnevica u osvit novoga doba*, Solin 2006.
- Poslije deset 1937 *Poslije deset godina stvaranja*, ND 217 (XX), Split 18. 9. 1937, 7.
- Sa općine 1930 *Sa općine*, ND 300 (XIII), Split 31. 12. 1930, 5.
- Ž. Sirk 2020 Željko Sirk, *Kratki pregled povijesti Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, *Poslovna izvrsnost* 14/2, Zagreb 2020, 19-24.
- St. S. 1935 St. S., *Veče Bacha i Händela u Splitu*, JD 317 (II), Split 20. 12. 1935, 3.
- St. S. 1936 St. S., *Koncertno veče modernih auktora*, JD 63 (III), Split 16. 3. 1936, 3.
- M. Škunca 2008 Mirjana Škunca, *Mostovi građeni glazbom*, Split 2008.
- A. Tomašek 1955 Andrija Tomašek, *Deset godina Gradske glazbene škole u Zagrebu 1945-1955*, Zagreb 1955.
- I. Tomić Ferić 2009 Ivana Tomić Ferić, *Glazbeno školstvo u Splitu – od Općinske glazbene škole (1867.) do Umjetničke akademije (1997.)*, *Kulturna baština* 35, Split 2009, 283-302.
- Vlov 1936 Vlov, *Akademija đaka Gradske glazbene škole*, JD 137 (III), Split 15. 6. 1936, 7.

Summary

Tonći Ćićerić

Contributions to the biography of Katica Šperac-Auf

Keywords: Solin, Katica Šperac-Auf, music culture, music education

Katica Šperac was born on 12 May 1911 in Solin, as the daughter of Josip Šperac (1861–1937) and Ruža Šperac, née Milišić (1880–1960). After spending her early childhood in her parents' home, she relocated to Split with her mother prior to commencing formal education. There, she attended primary and secondary school under the care of the Handmaids of Charity, known as the *ancelle* nuns, at the Collegio di educazione femminile diretto dalle Ancelle della Carità in Spalato, where instruction was conducted in Italian. Although specific records are lacking, it is reasonable to assume that Katica received her initial music lessons during this period, possibly under the tutelage of Professor Jelka Karlovac, who had settled in Split after completing her piano studies in Trieste and was actively engaged in musical and pedagogical work at the time.

In 1925, Katica Šperac continued her formal education in Graz, completing her studies at the Anderl-Rogge Institute in 1928, before enrolling at the Konservatorium des Steiermärkischen Musikvereins Graz to study piano under the tutelage of Professor Hugo Kroemer. She graduated successfully in 1932 and subsequently returned to Split, where she immediately began teaching piano at the City Music School, then directed by Professor Jelka Karlovac. During this time, Katica Šperac pursued a distinguished concert and teaching career, receiving frequent coverage in contemporary press.

In 1936, Katica Šperac married Vjekoslav Auf, who hailed from a Sudeten German family. Auf attended the Royal Grammar School in Split and was also musically gifted, playing viola in the school's string quartet. Soon after their marriage, Katica Šperac-Auf resigned from her position at the City Music School and commenced private piano instruction in September 1937. The couple's first daughter, Rosemarie, was born in 1938. Following Vjekoslav's official assignment to Belgrade, the family briefly relocated to the then-capital before moving to Zagreb in 1939/40, where Vjekoslav secured a new employment at the National Bank.

During the Second World War, their second daughter, Hildegard, was born in 1941. In November 1943, Vjekoslav Auf died tragically in a plane crash in Zagreb while returning from a business trip to Zadar.

Following her husband's untimely death, Katica Šperac-Auf continued her private teaching career. In the challenging postwar period, demand for private lessons diminished markedly, leading her to seek permanent employment at a public music school. After considerable hardship, she secured a permanent appointment in 1949 at the Primary-Level City Music School of the Second District in Medveščak and, in 1951, at the City Music School in Zagreb (later known as the «Pavao Markovac» Music School). She remained at this institution for many years, instructing generations of piano students until her retirement in August 1973. Katic Šperac-Auf spent her retirement years in Zagreb, where she died on 1 April, 1987 at 76 years of age.

Translated by Ana Mršić Zdilar

